

a

Szinholcs

1903

A SZINHÁZ

FIJÓVÉSZETI HETILAP.

Megjelenik minden vasárnap.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre 12 k. — Félévre 6 k. — Negyedévre 3 k.

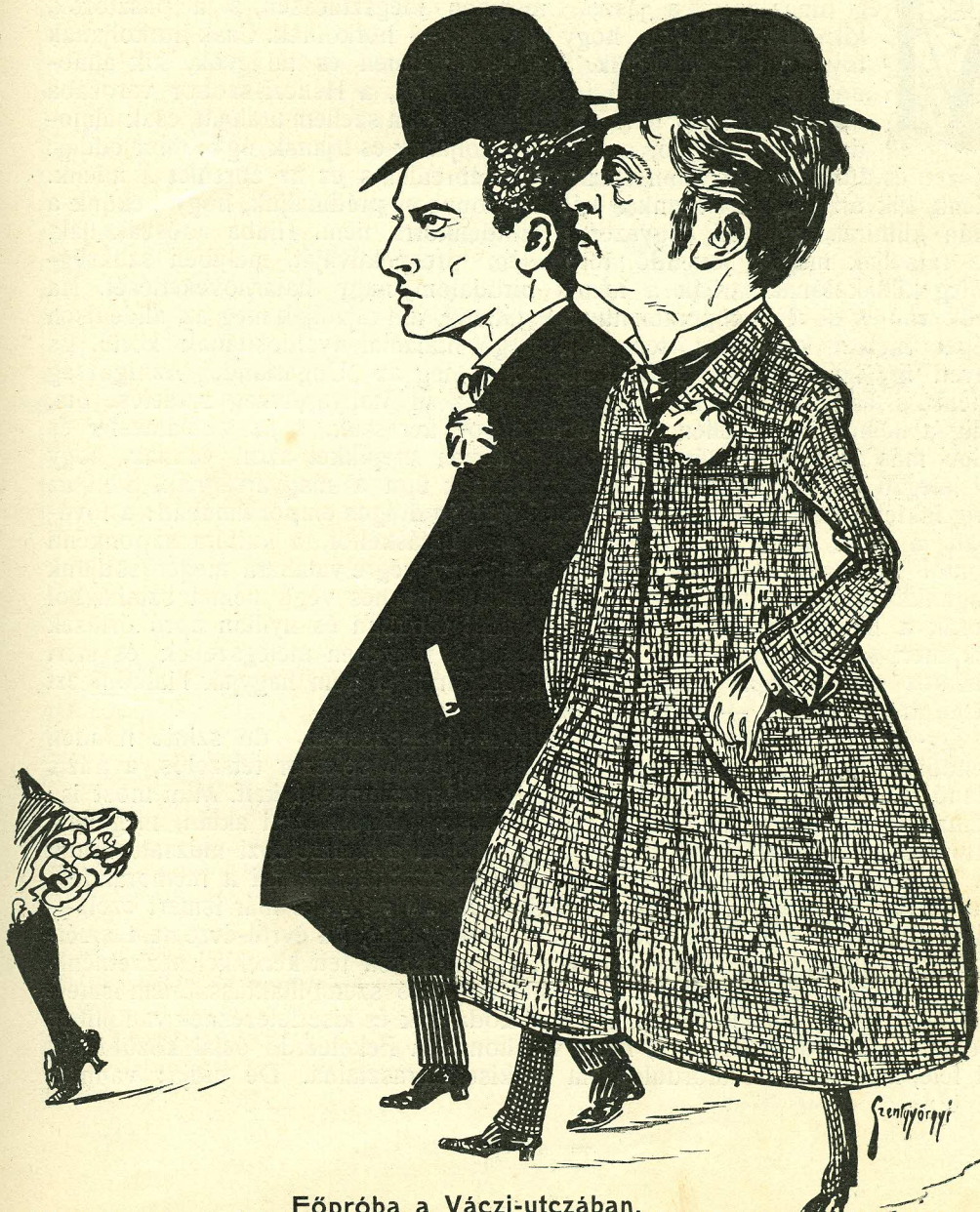
Egyes szám ára 20 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, VIII., Baross-utca 59. szám

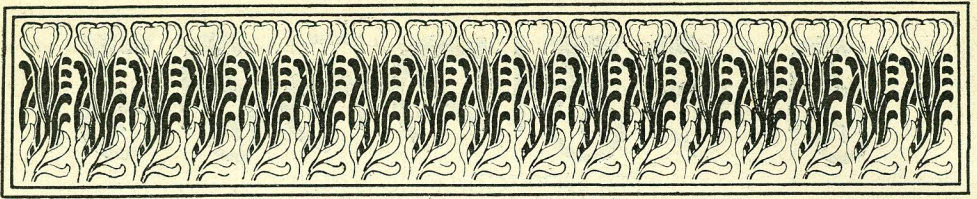
HIRDETÉSEK

felvétele ugyanott és az összes hirdetési irodákban.

Főpróba a Váci-utczában.

Teuton Szinpad.

Még nincs meg a jászol, melyben megszülessen, s a pásztorok, kik elébe járulnak, hogy imádják, — horkolnak. Csak horkoljanak tovább, van rá idejük. S a Lajtán innen és túl lévők, kik álmodoznak az eljövendő időről, mely ide, a Henczi-szobor városába visszaszállítja a germán szó és germán szellem uralmát, csak álmodozzanak tovább, csak szónokoljanak és írjanak úgy, mint eddig: merészen és dühösen. Az álom ellentéte az ébrenlét, s ez az ébrenlét a mienk. A mienk, kik óráról-óra munkás kék zubbonyban prédikáljuk, hogy nekünk a germán kultúra nem kell. Egyszer s mindenkorra nem. Hiába erőszakolják, hiába rajzolják meg a jövendő történelem prespektíváját, melyben szükség-szerűleg kialakulónak tartják a német birodalom nagy határnövekedését. Ha kedvük van és sovén temperamentumuk túlteng, ám rajzolják meg az alldeutsch térképet, melyet két nagy tenger kavargó hullámai nyaldosnának körül. És amelyen így igénytelen szeletként húzódná meg az „Ungarland.“ Az igazság a mienk, s az igazságban győzelem van. Az új Magyarország születése óta, mindig a német áfium ellen való orvosságot keressük, s az iskolamester és minden más kultur-napszámosok egész eleven erejükkel azon vannak, hogy az itt lélegző idegen nációbelleket meghódítsák újra a magyarságnak. S itt az ország lüktető éreinek központjában a magyarság dolgos empóriumában: a fővárosban, a sajtó fekete betűmilliói, a szinpad hatáskeltői, a kultúra naponkénti mozgatói ezt hangoztatják unos-unta lan, hogy végre valahára megerősödjünk a magunkszabta kulturában. Ám úgy látszik, a peches végű német színházból nemcsak a hamu maradt meg. A hamu alatt titokban és nyíltan apró őrtüzek égnek, mert sokan vannak, kik ez őrtüzek rőt fényében melegszenek és mert csodálatos szívóssággal, fel nem adott reménnyel nem hagyják kialudni ezt a tüzet, a Lajtán túli — Veszta-szüzek.

Igy-úgy, propagandában vagy színházvállalkozásban, de szinte minden esztendőben kísért az a bizonyos mumus. A jelszó sokszor tetszetős, a frázis csattanó, s a köpeny, melybe burkolózik talán szimpatiaát kelt. Mint most is: a Nemzetközi-színház. Még nincs rajta a pecsét a kérelmezési aktán, még nem hozatott meg a végzés, hogy hát rajta, épüljenek fel a nemzetközi múzsatemplom falai. Mi nem is ezt vesszük döntőnek. Hanem az ötlet, az ami a memorandum udvarias hangja mögött rejtőzködik, ami álca alá rejtett és már ismert cél, — ez ellenszenves hatású. Talán semmi se volna gyanús, ha évről-évre nem ismétlődne meg előttünk ez az erőszakolás. És mi karbá tett kezekkel nézhetnénk, ha önmagunk felé fordulva, a dolgok mélyére ható szempillantással nem ismer-nők el, hogy igenis, ennek a germán kaczerködésnek és kísérletezésnek van mihez tapadnia. A teuton áradatvágy, mely valahonnét a Feketeerdő ősfái közül indult kelet felé, menten visszafordulna, ha senkise marasztalná. De tudja: vannak,

akik marasztalják. Így hát jön. Kopogtat, s mint a kellemeskedő gavallér, bókolva és hízelegve. Tudja, hogy mi ankétezünk s okoskodunk, hogy miként lehetne idekanalazni azokat, kik Európában az idegenforgalmat teszik. Tehát nagy komolyan perorálja, hogy erre igen alkalmas cél volna a Nemzetköziszínház. Nos, talán fölösleges is ellen-argumentumokkal előhozakodni a nemzetközi múzsatemplom e képessége felől, mely a vállalkozói okoskodás szerint hatványra emelné a mikulás-ajándéknak tartogatott idegenforgalmat. Nem-francia ember, ha akarja, otthon élvezheti Coquelin-t. Felutazunk a bécsi operába, s meghalljuk Van Dycket. Vagy ha hívjuk őket, hát jönnek, mint eddig is jöttek, szinte fölösen. De az körülbelül abszurdum, hogy a francia, német, angol stb. időtőlő úriember idekívánkozzék Budapestre, megcsodálja a maga nácziója hírességeit.

Így hát ami marad, nem nehéz kitalálni. Marad pedig az, hogy valójában a német kultúra akarja bele vasmacskázni magát, ebbe a mi buzakalászt ringáló földünkbe. A magyar közönség pénzén jól meghizlalódnának a német truppok. Ameddig a németnyelvű bretilik megtudnak élni magyar koszton, s az ideránduló másodrangú színésztársulatok is telt ház tapsait hallják, — addig nem alapnélküli, rémlátó sovinizmus az, amit ideírtunk. Kis nemzet vagyunk. Ha a grande nation: a francia megteszi, hogy védvámval határolja körül művészetét, miért ne tehetnők mi is, mikor Budapest még nem Magyarország s a húszmillió magyar honpolgár még nem magyar. Persze nem tesszük, mert érvünk a liberalizmus, ami nem baj. De igenis baj, ha behunyt szemmel odatartjuk nyakunkat a százkarú polipnak, hogy összeroppantsa. Amit nagy-nehezen kikalapáltunk magunknak: a magyar kultúra most épülő modern épületét, ne engedjük megbombáztatni. A színpad életeliksziirje a nyelv, s a nemzeti nyelv előfeltétele a nemzeti kulturának. Az ujság mellett, melyből reggelenként százezrek kiolvassák a magyarság életfunkcióját, minden művészet közt a színpad köré tömörül a legnagyobb embermassza. Esténként ezrek tapsolnak a magyar színpadnak, mely nemcsak luksuszfogalom, hanem harczos porondja a magyar kulturának. Mi lenne, ha fölépülne nálunk egy nemzetközi múzsatemplom, valójában pedig a teuton színpad? A választ elgondolhatja mindenki: csak egyféle lehet.

Dömötör István.

A színpad.

*A színpadon ha felragyog a fény,
S millió sugára éled, szerteszéled,
Akkor tudom csak, — érzem, mily szegény
Az élet.*

*Ezer hazugság szárnyát bontja ott
És illatával megtelik a lélek,
S a mámorban feledjük, mily kopott
Az élet.*

*Ó szent hazugság! oltár! tiszta fény!
Ha csózkod szívhatom, csak akkor élek,
Oly bársonyos, oly lágy vagy, — mint kemény
Az élet.*

*A természet mögötted van csupán
És fényben nem járhat karöltve véled,
Hisz oly fakón lép nyomdokod után
Az élet.*

*Mindent te adtál: színes alkotás,
Gyönyör, gazdagság mind szívedben éled,
Tűzed mellett csak hamvadó parázs
Az élet.*

*Tőled tanultuk a szerelmet is,
Hazugság úgy bár, ahogy ontja méhed,
De úgy lehet csak, hogy gyönyörbe visz
Az élet.*

BRÓDY MIKSA.

Vallomások.

Irtá Fedák Sári.

Egy hete azon nyaggat igen tisztelt szerkesztő úr, hogy írjak valamit magamról. Kijelentem magának, hogy én ilyesmihez annyit sem értek, mint a tyúk az ábéczéhez, de hátha már meg kell lenni, Isten neki! Ha ostobaságokat találok beszélni, lelke rajta, nem én leszek az oka; csupán csak az az egy vigasztal, hogy ha a szerkesztő úrnak kellene az Aranyvirágot játszani, éppen olyan lámpaláza volna, mint van most nekem arra a gondolatra, hogy: „irtá Fedák Sári.“ Miről beszéljek? A gyermekkoromról? — higgye el, nem érdemes, mert rettenetesen ügyetlen, csúnya, hallgatag gyermek voltam. O mily nagy volt Beregben a csodálkozás, mikor én, teljes négyévi küzdelem után azt mondtam, hogy megyek Pestre Rákosi Szidihez, az majd farag belőlem primadonnát.

Lássa milyen jó orrom volt! Pedig mindenki kinevetett. Azt mondták, hogy hogyan akarok én primadonna lenni — ilyen szemekkel; egy primadonnának szépen kell tudni kacsintani, arra pedig az én szemeim igen-igen kevésbé alkalmasak. Későbbben, mikor „felkapaszkodtam kissé az ugorkafára“ láttam, hogy Közönség Ófelsége nem olyan kicsinyes, mint azok, akik azt mondták nekem, hogy egy primadonnának szépen kell tudni — kacsintani. Közönség Ófelsége kegyes, jóságos és engem még *soha, egyetlen percze* el nem hagyott. Talán érzi, hogy nekem minden gondolatom, igyekezetem az övé.

Higgye el, sehol nem érzem magam olyan jól, olyan végtelen biztonságban, mint a színpadon, szemben azzal a nagyon szeretett „ezerfejű szörnyeteggel.“ Soha sem tudnék visszaélni a jóságukkal és mikor majd sejteni fogom, hogy Zsazsa elég volt, akkor takarodót fuvok és: Zsazsa — mars! Küldök a szerkesztő úrnak egy kis verset, melyet tegnap találtam meg az írásaim között.

Fedák Sárihoz.

*Amikor én megláttam Önt,
Bajos Fedák Sári, —
Művésznői ideálom
Véltem feltalálni.*

*És amikor a „csonkiná“-t
Oly kecsesen léjté, —
Az én szegény árva szívem
Rögtön rabul ejté.*

*Amialatt Rolli-Polli
Gráciával tánczolt:
Szívem-lelkem isteni kéj-
S élvezettől lángolt! . . .*

*A játéka geniális,
Természetes, szép volt,
A közönség pedig lázban
Lelkesedve tapsolt.*

*És én akkor magam arra
El is határoztam. —
A Gésákat: ha Ön játszik,
Mind' megnézem mostan.*

*Fedák Sári! hiszen kegyed
Istenien bájos,
Megerszerette máris nálunk
Az egész főváros!*

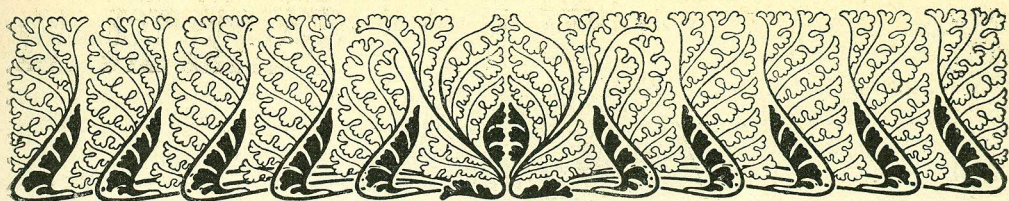
*Ah, és én Önt úgy imádom,
És a szívem úgy ver!
A színpadon hogyha látom —
Ambár nem is ismer.*

*S addig is, míg játékára
Nékem itt kell várnom:
Engedje meg bájos lényét —
A szívembe zárnom! . . .*

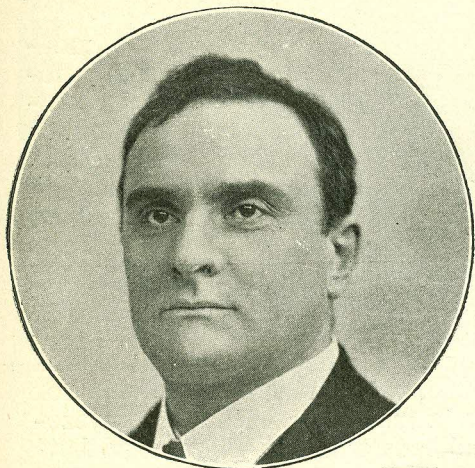
Tizenyolcz éves voltam akkor és mint szini növendék játszottam a Mollyt. Majd megőrültem a boldogságtól, hogy végre színpadra kerültem. Pár napra rá kaptam ezt a kis költeményt. Azt hiszem, egy jogász írta. De akárki tette, nagyon hálás voltam neki érte; mikor elolvastam, a büszkeségtől nagyon dobogott a szívem és azt gondoltam magamban, hogy ha már ilyeneket írnak rólam versben, akkor már biztosan primadonna leszek.

Beregszászon van egy szép öreg diófa a kertünkben, mindig az alatt ültem és álmodoztam egy szép, ragyogó világról, egy csodaszépről, bűbájosról, a mely elérhetetlen. — Mennyire szeretnék most hazarepülni és elmesélni az öreg diófának, hogy: „az álmok nem hazudnak!“

A színházi lét.

GÁL GYULA.

GABÁNYI ÁRPÁD.

Villámgyorsasággal közeledik a szezon közepe, a melynek elérkeztét a premierek sűrű egymásutánja jelezi. A színházak immáron hónapokat — nem fogyasztottak — de ledaráltak az évadból anélkül, hogy a Magyarszínház kivételével — amely merőben véletlenül és két hazai szerző jóvoltából jutott igaz sikerhez — értékes eredményt tudnának felmutatni, minthogy egy másik operette-színháznak túlzott reklámdobpörgetés közben kifacsart, állítólagos pénztári aratását a legjobb akarrattal sem lehet a hazai szindarabírás vagy színjátszás javára elkönyvelni. Pedig a kettős könyvvitel ma már nagyon fontos szerepet játszik a színházak analiseiben, nem csoda tehát, ha egy-egy színházi könyvelő büszkébben járja a tojástánczot a bevételek és kiadások tételei között, mint akár-

melyik elkényeztetett primadonna a cake-walkot. A művésziatlenség, a színpadi hang eldurvulása, dialógusba szedett és idegen kottákra ütemlő értelmetlenségek a remélt anyagi siker védő szárnyai alatt vonulnak be a múzsatemplomoknak csufolt épületekbe. A bennök tomboló állapotokat pedig ékesen jellemzi egy nemrég itt járt francia színházi ügynök találó megjegyzése, a ki, miután egyik énekes-színházunk előadását végig élvezte, azzal fordult szeretetreméltó kalauzához :

— Ne vegye rossz néven uram . . . de ugy-e bár itt a siketnémák haladó tanfolyama tartja vizsgálati előadását? . . .

Az igazságnak tartozunk azzal a kijelentéssel, hogy ma csakis az állami színházak veszik még komolyan a színművészetet és a közönséget. Érde-

kes volna ugyan megtudni: miért fordul el Somló Sándor, a Nemzetisínház érdemesigazgatója a magyar daraboktól — holott, úgy mondják, nem egy bírálat- és színpadképes, eredeti művet rejteget a fiókjában — és miért hódol az idegen darabok kultuszának, a mely a *Vörös talár* előadása óta, nem mondható eredményesnek.

Legutóbb Octave Mirbeau-nak *Az üzlet — üzlet* című színművével hajtott végre a Nemzetisínház türelmi próbát, de a közönség határozottan megíngatta Mirbeau-nak azt a hitét, hogy a színpad: katedra, a honnan társadalmi tudományokat lehet „lebeszélni“ a nézőtérre.

A szerző három hosszú fölvonásból álló darabját az utolsó jelenés-ötletéből írta meg, pedig az a brutalitás, hogy létezhetnek olyan keresztül-kasul üzlet-emberek, akik a legfájdalmasabb pillanatokban, feledve minden emberit,

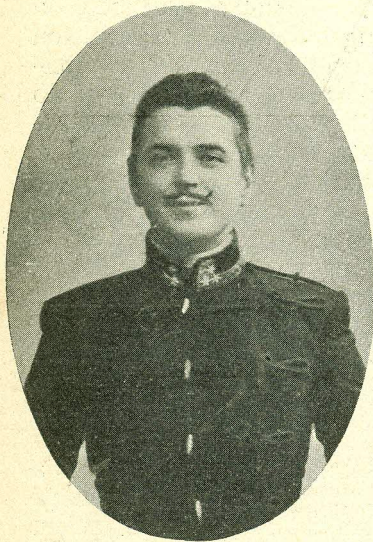

MÁRKUS EMILIA.

litja a maga főalakját és körülveszi bábokkal, a melyeknek — szerinte — elegendő, ha megvan az az egy jó tulajdonságuk, hogy jellemeik ellenkezők a főalakéval. Amolyan apró reflektorok ezek, a melyek az ellentétek fényszóróiból bocsátanak egy-egy megvilágító sugarat a fő alakra. Nevezhetjük őket apró színfoltoknak is; a festék keresése pedig csak azért ilyen vagy amo-

elsősorban számító kereskedők — még nem jogosították fel erre. Az pedig, hogy az emberekben, vagy mondjuk némely emberben az érdek erősebb minden más, nemesebb, apró tulajdonságnál, sokkal hihetőbb semmint azt két és fél felvonásos magyarázattal kellene bizonygatni.¹

Mirbeau műve: lendületnélküli iránydarab, fölösleges erőszakolt bölcselkedéssel, elfogult, egyoldalú érveléssel. Mirbeau nem életet ír, nem ragad ki egy darab valóságot, hanem beal-

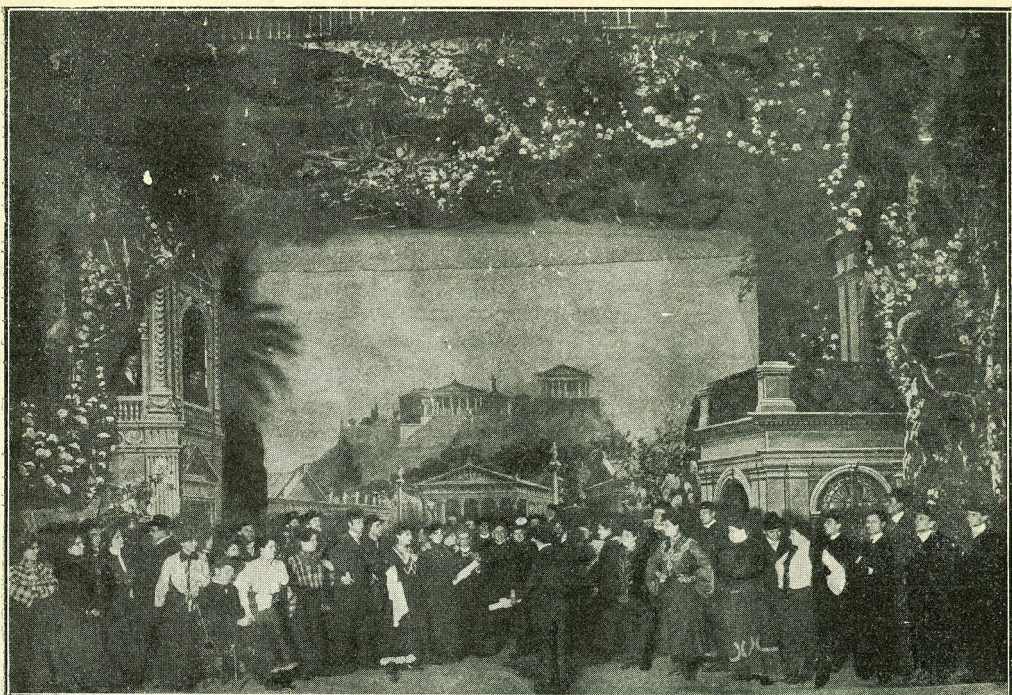
NÁDAY BÉLA.

lyan, mert ez vagy az a szín képezi a megfelelő háttérrel a főalakhoz. Egyszóval önkényes, erőszakolt, természetellenes az egész milieu. A darab hőse kereskedő, kiről mielőtt megösmernők, saját leánya az utálat, a megvetés hangján szól, kiről megtudjuk, hogy színpolyozó, üzérkedéseiben kérlelhetetlen és ha érdekei megkövetelik, öngyilkosságba kergeti áldozatait. Ámde a színre egy, kissé

RÓZSAHEGYI KÁLMÁN.

A KIS KOFA HÁZI FŐPRÓBÁJA.

hóbortos, öntelt, de, jóképű, jókedvű úr lép ki, kibén egyesítve látjuk a pénz iránti szeretetet, a nemesség és a papság gyűlöletét s kiről elhisszük, hogy a két utóbbiról lemondana, ha érdekei megkövetelnék. Okos kereskedő, ottelőttünk a veséjébe lát két mérnöknek, a kik őt szívesen jégrevinnék, de a lelkiismeretlen szipolynak se híre — se hamva. Merőben indokolatlan az utálat, melylyel saját leánya beszél róla. Sehoh semmi nyoma annak, hogy ez az ember a megcsontosodott üzlet és így módfölött hazug és brutális a befejezés, melyben fia hirtelen halálát hozzák tudomására és ő még akkor is érdekei megvédésére gondol. Gál Gyula, az alak személyesítője e ponton nem sietett a szerző segítségére. Ellenkezőleg: az az erő, melylyel ő a szerencsétlen apa fájdalmát ábrázolta, még élesebb világitásba helyezte az ember-telen végjelenést, melyben összerokadva, reszkető térdekkel, föl-föl szakadó zokogás közt diktál egy kiegészítő pontot a szerződéshez és a szolgát,

aki sírva jelenti neki, hogy fia összeronsolt tetemét hazahozták, nem követi rögtön, hanem előbb aláírja a szerződést, melylyel a két mérnök kezét megköti.

Ez hazug és lehetetlen az előzmények után, bár alakítása, mint színpadi játék, mesteri volt, Gál művészies kegyetlensége nem tudott hitelt kelteni. A többi szereplőnek, mint már említettük, a reflektorok hálátlan föladata jutott. Márkus Emilia passzív szerepében nem lelte örömét. Rózsahegy, Horváth, Molnár, Gabányi, Nádai Béla a maguk részéről mindent megtettek, amire szerződésileg kötelezve voltak. Egyedül Nádai Ferencz kölcsönözte jeleneteinek egyénisége minden finomságát.

*

Fennállása óta ezuttal érte meg a Magyar-színház első, igaz, hazai-operette sikerét. *A kis kofát* a közönség osztatlan tetszéssel fogadta, a sajtó pedig, néhány célzatos megjegyzéstől eltekintve, dicsérő hangon ismerte el az eredeti operette kiválóságait.

Sztojanovics mester gyönyörű zenéje erős hatást ért el s az évek óta hallgató zene-

szervő jól megérdemelt elismerést vivott ki a Magyarszínház vezénylő székéről. A partitúra gyöngyei ma már a közönség köz-kincsévé lettek, vigan dudolják szerzte a pajzán fordulatos melodiákat és naponta teleház élvezi a mű szépségeit.

Elvitázhatlanul nagy része van a sikerben a kedves és ötletes szövegkönyvnek, a melyhez hasonló, mulattató librettó még nem került ki magyar író tolla alól. Az ötletek, élczek kábítóan kergetik egymást anélkül, hogy lepattogzana a műről a poézis csillogó máza. Ha van kivetni való a librettóban, ugy ez: az express-opera és Hypperidesnek hosszadalmas védőbeszéde. Nem mintha nem szereznének derűs pillanatokát a hallgatóságnak, hanem mert betétizüek és elnyujtják az anélkül is elmés, friss és gazdag tartalmu darabot. A szövegkönyv parodizáló, gunyos hangja, a csengő, ritmusos versek kaczagó visszhangra találtak.

A Magyarszínház ritka fénynyel, káprázatos díszletekkel és öltözékekkel segédkezett a két szerzőnek, a kiket azonban Sziklai

Kornél, a kimerithetetlen humoru művész nagy hállára kötelezett. Üde, meglepő és mindig új mondásaival, kedves játékával megfűszerezte a szövegkönyv vidámságát és utolérhetetlen bohóságait megszakítás nélküli kacajáradat kísérte. Kornai Berta egyik legnagyobb sikerét Ibis szerepében aratta. Ráthonyi Akos bájos szeretetreméltóságával, könnyed operette stílusával lebilincselte a zsufolt házak nézőközönségét.

A *kis kofa*-ban ritka fontos szerepe volt a karnak, a mely preczizen, művésziesen énekelte a nehéz együtteseket s így történt — a mire még fővárosi szinpadon aligha volt példa — hogy a karénekeket zajosan megtapsolták. Nagyban hozzájárult a sikerhez a gondos rendezés is.

A Magyarszínháznak e nagy pénztári sikert jelentő műsordarabja legközelebb kezdi meg hódító körutját a vidéken, amennyiben eddig már nyolcz vidéki színház-igazgató szerelte meg a mű előadási jogát *Valentin Lajostól*.

*

A KIS KOFA. I. felvonás.

Porzsoló Kálmán, a mióta a Népszínház élén áll, sok, nagyon sok áldozatot hozott a magyarság szellemének. Szeretettel gyámolítja és pártolja a többé-kevésbé kezdetleges hazai műveket s ez az ambíciója jóval túlhaladja a kötelességszerűséget, amelylyel

egyébként könnyen túltehetné magát a honi színművészet támogatásán. Mondhatni: szívósággal csüng azon a megbecsülésre méltó eszméjén, hogy műsorát a lehetőségig magyar darabokból állítsa össze. S mialatt ez a minden ízében litteráris igazgató ennek a

A KIS KOFA. II. felvonás. I. jelenet.

A Kis Kofa felvételei Erdélyi udvari fényképész műtermében készültek.

lehetőségnek a határához közeledik, idegen művek utáni búsás jövedelemről mond le és az a jutalma, hogy méltánytalanságban részesül azoktól, akik — ki tudja, ki által predesztinálva — csöszként öröködnék a nemzetiesség útján, amelyet a Népszínház derék igazgatója elé erőszakolnak. Ezúttal ismét dicséretes munkát végzett Porzsolt: kiszabadította a Nemzeti Színház könyvtárából Verő Györgynek három egyfelvonásos népszínházi művét, amelyek Blaháné kedvéért kerültek oda.

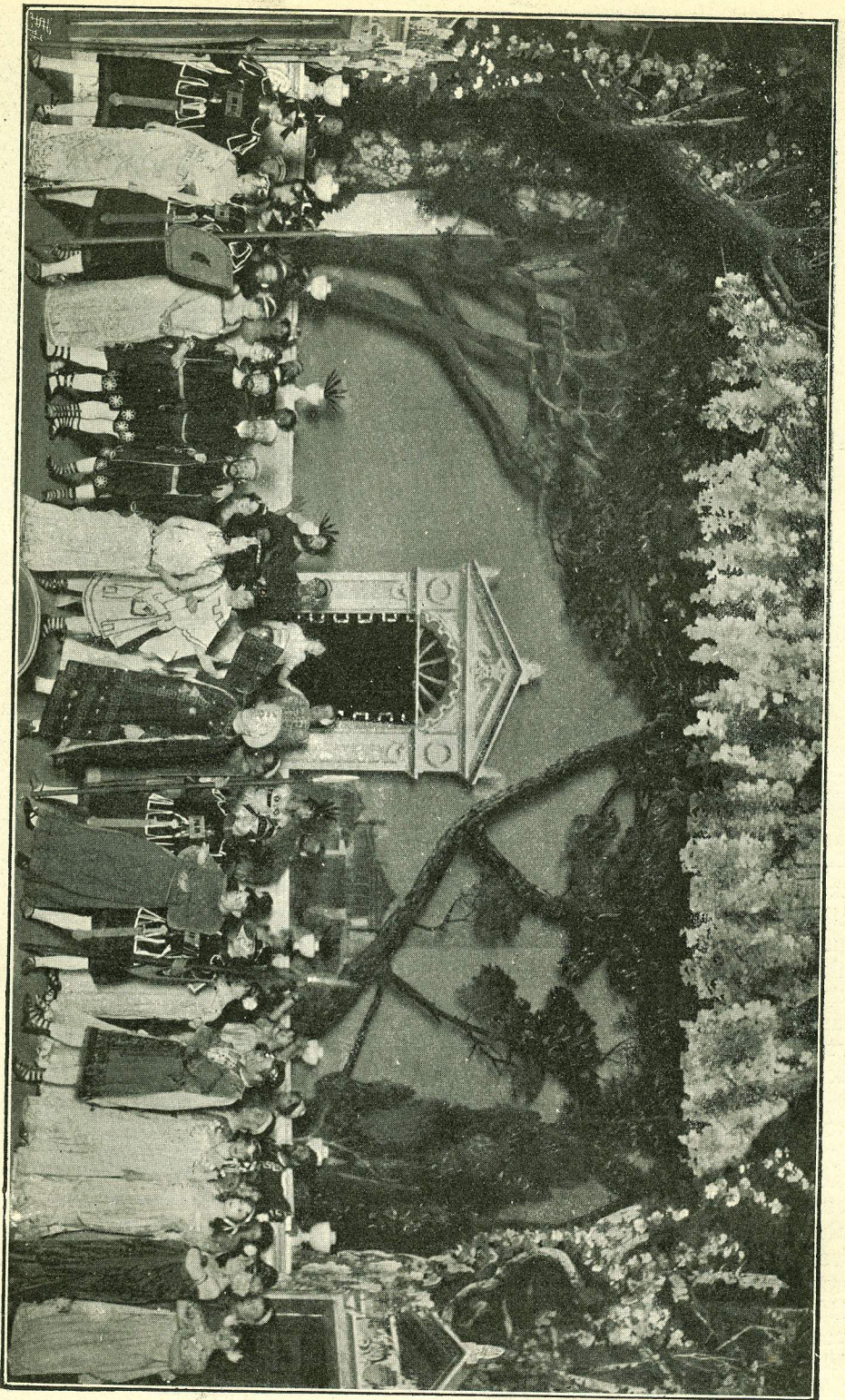
Verő György elsőrangú író, munkálkodása komoly és irodadalmi s minden ilyen ténykedésében megnyilvánul a mély értelem. *Menyecskék* cím alatt bemutatott egyfelvonásosai érdekes bluettek ugyan, de a maníerja, a tonusfestése szinte arra késztet bennünket, hogy Verőt ez alkalommal Gárdonyi Gézához arányítsuk. A következtetés pedig azt eredményezi, hogy az egyfelvonásosok szépen vannak kigondolva, olvasva talán hatásosabbak is,

de az ő parasztgúnyás emberei hiába szögedieskendnek, rájuk rakódott a modernség patinája, amely gátlólag hat az élesen figyelő egyén illuziójára. A három darab együttesen nem is mondható szinpacképesnek. Talán külön-külön lever-de-rideauként mindegyik jobban hatna; így azonban nem látunk bennük egyebet Verő Györgynek Blaháné iránt érzett és szindarabbá stilizált tiszteleténél.

Az első: *A biróné*, leggyöngébb a a három közt. Minden cselekménye, hogy egy galamblekü biró, tüzről pattant felesége ránczba szed egy garázda legényt. Az egész nagy vonásokban van megírva, jobban mondva vázolva. Nincs benne semmi átmenet, úgyszólván derékon török az egész darab. Hosszas előzmény, kevés csattanó. Úgy is játszik: hamisan, negédesen; Blaháné és Ujvári kivételével egyikőtől sem látunk jellemző mozdulatot, egyikőtől sem hallottunk igaz szót.

A második egyfelvonásos: *Márka*

A KIS KOFA. II. felvonás. Finale.

elmén sokkal tartalmasabb. Van benne gondolat, poézis, bár szerkezetre nézve ez sem áll túlságos erős lábakon. Egy kissé elhúzódik a dolog a túlbőven bugyogó szentimentalizmus miatt. Blahánénak kis szerep jutott. Szabó Antal a régi népszínmű-gárda ez utolsó kitűnő művészeinek igazi magyar parasztja pompás alakítás. Olyan a magyar örömeiben-bújában, amilyennek ábrázolta. Szirmai nem tehet róla, hogy mándliban is elegáns. Batizfalvy Elza, Marikájában sok érzés volt, de kevés parasztság. Pompás és mulattató apróság a harmadik. A *Menyország* parasztvígjáték, amelyet elevenen sok humorral játszottak. Blaháné a fővárosban szolgált parasztnyecske szerepében ragyogtatta művészetét és sok bájjal énekelte egy magyar nótát angolos kiejtéssel, ahogya azt volt pesti gazdájától tanulta. Kiss, Szirmai, Pintér ebben a darabban falusi levegőt loptak a színpadra. Stoll Károly a mindenkoron lelkiismeretes és kitűnő rendező, különösen a harmadik darabban, feladata magaslatán állott.

A Vígsház *Gavault* és *Berr* vígjátékát: *Flirt nagysám*-ot jelölte a *Csodagyermek* siker-utódának és kellő készülétek után e héten bemutatta.

A németek úgynevezett társaság darabja szentimentális, a francziáké pikáns és elmés, a szerepcsere egyiküknek sem válik az elő-

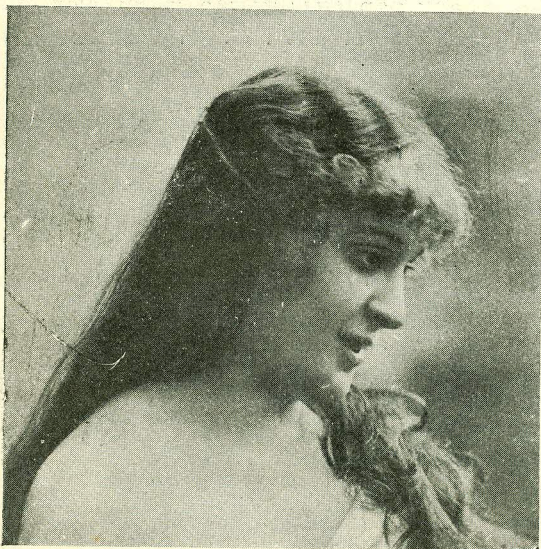

BALÁZS OLGA.

nyére, mert a német elménczkedés legtöbbször laposságba fulad, viszont a francziák szentimentalizmusa émelegős.

A Vígsház legújabb darabja az érzegősség hurjait pengeti ugyan, de diszkréten, elmésen, annyira elmésen, hogy elfeledjük a darab vázталanságát, mesehiányát. Az elnagyolt, fölületesen beállított alakok többet csevegnek, többet elmélkednek, semmint cselekednek, így tehát beleillők a laza szerkezetű, ötlettoldásokból készült vígjátékba. Kifogástalannak csak a párbeszédetek lehet mondani, amelyekhez hasonló finom, szellemes és igazán magas értelmű csevegést rég hallottunk. Az ötletes forma elfogadhatja a tartalmat és átsegíti a darabot a sekélyebb helyeken, érdeklődést keltve az elkoptatott történet iránt.

Mintha hallottunk volna már a nemes özvegyről, ki úgy menti meg barátjánét, a fiatal, tapasztalatlan asszonykát, hogy magának vallja ennek kedvesét és kész feláldozni saját boldogságát — mert, hogy az özvegy szeret és viszonszerettetik, az csak természetes, — semhogy elárulná barátjánét titkát.

BATIZFALVY ELZA.

SZENTMIKLÓSSY IRÉN.

Az előadás nem tartozott a legsikerültebbek közé. A Vígszínház gárdája „belejátszotta“ magát a gyors tempójú bohózatokba, e művek bonyodalmai, groteszk helyzetei feloldják a színészt a túlfinom munka alól, úgy, hogy valahányszor komolyabb művészi alakításról van szó, keresik a kellő tónust anélkül, hogy eltalálnák, így aztán hiányzik a biztonság s a színész igyekezete: tapogatódzás csupán. Fenyvesy, aki még a Nemzetiszínházból hozta magával a készültséget, hang dolgában eltalálta az igazit. Góth eddigi szerepeivel ellentétes jellem megértésén fáradozott, az ő talpig becsületes, kissé szentimentális szerelmese nem keltett teljes illúziót.

Haraszty Herminből hiányzott a szív, beszéde érzelmektől üresen pergett s nem tudta őszintén elhithetni, hogy mélyebbbről fakadó az a nagy önfeláldozás, amelylyel barátnője ügyét védi. Az ő jósága mesterkélttség, szeretetének melege: langyos hőmérsékletű ragaszkodás. Kertész Ella haladását különösen „nagy“ jelenetéből konstatálhatjuk. Kis szerepeikben a szokott jók voltak: Balassa, Tanay és Tapolczay. A darabot *Molnár* Ferencz fordította nagy gonddal. A rendezés és kiállítás: e kettő volt a *Flirt asszony* erénye.

Bölönyi Józsefnek, a nagyérdemű műbarátnak intendánsága idején a kolozsvári Nemzetiszínház bátor előharczosa volt a színművészet decentralizációjának s mint ilyen: színpadán nem egy kitünő magyar darabot juttatott szóhoz, még pedig sikerrel. Akkoriban a kolozsvári Nemzetiszínház jelentős eredményekkel bizonyította be, hogy a fővárosi közönség ízlése — csak azért mert fővárosi — nincs feljogosítva irányt szabni a színműirodalomnak, s nem is szabad annak, egyes műveknek a vidéki színpadok felé vezető útjában, akkora befolyást engedni, mint a mennyit a mai művészietlen és irodalmiatlan színházi ügynökök még most is tulajdonítanak neki. A kitünő kísérletek Bölönyi József sajnálatos távozásával véget értek s azóta a vidéki színpadok megint csak a budapestiek gyámnoksága alatt állanak, magukra erőszakolván emennek nyakatekert ízlését.

Nádasi József a pécsi Nemzetiszínház ügyeskezü igazgatója azonban túltette magát az eredeti bemutatók iránti előítéleteken s valóban nagy áldozatkészséggel, lelkes ügybuzgalommal támogatott három talentumos fiatal szerzőt abban, hogy közös művük diadal útjának kiinduló pontját megtalálják. Néhány nap előtt volt a pécsi Nemzetiszínházban az *A. B. C.* című három-

HEGEDÜS GYULA. (Kürthy Emil rajza.)

A. B. C.

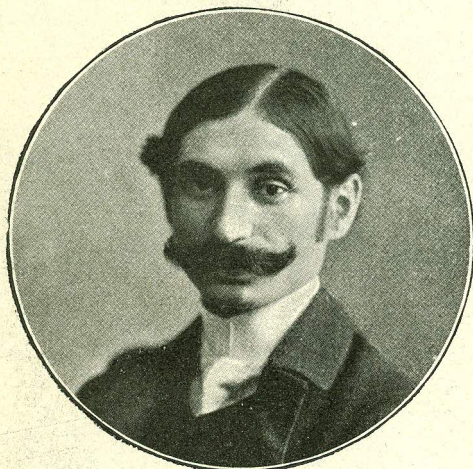
A. B. C.

BRÓDY ISTVÁN.

RÉVÉSZ FERENCZ.

BRÓDY MIKLÓS dr.

felvonásos eredeti nagyoperettnak a bemutatója. A szöveg Bródy István és Révész Ferencz munkája, a zene Bródy Miklós dr. szerzeménye.

Az operette millieujét vidámmá avatja maga a tartalom: a darabban Jupiter, a görögök atyaistene viszi a főszerepet, az ő kalandjai köré csoportosul a daljáték sok színes mozzanata, az ő imádottjai és érdekes környezete ajkáról hangzanak el bájos, fülbemászó melódiák, a melyekkel Bródy Miklós dr, a jónevű fiatal zeneszerző és karmester, nagyszerűen állotta ki a szinpadképesség tűzpróbáját, Bródy dr. nagy tudású, törekvő művészlélek; első munkájából ítélve, szépet várhatunk tőle. Dallamai újak, keresetlenek, hangzatosak, melegek. Hangszerelése művészi, feltűnést keltő és erős zenei tudásra vall. Megkapó biztonsággal, nagy rafinériával felépített fináléi hatásosak.

Bródy István, lapunk jelestollú, belső munkatársa nem ismeretlen a fővárosi közönség előtt. Ügyes napi croquisokat, elmés apróságokat s ötletes színházi beszámolókat ír s mindezekkel tekintélyes számú olvasó közznséget szerzett magának. Nagy jártassága van a szinpadon, ismeri az operetteszövegek rejtelmét. Az *A. B. C* szöveg könyve tarka, mulatságos história, telve kacagató, vidám jelenetekkel, hangulatos dalszövegekkel, a melyek az ő könnyed verselésére vallanak. Segítő társa volt Bródynak Révész Ferencz, a ki szellemes ötleteivel járult a darab nagy sikeréhez, a melynek kivívása a pécsi szinészek művészi rátermettsége tanúskodik.

Az operette a bemutató előadásból ítélve, sok kellemes estét fog szerezni a közönségnek. Feledy Boriska, a Magyarszínháznak volt primadonnája Parthenis-t, az athéni színésznőt játszotta művészzel. Ének számait zúgó taps és virágerdő honorálta.

H. Lévay Berta kezében volt a másik fő női szerep. Egyéni kedvesség és nagy biztonság jellemzik játékát, ő is kivette megérdemelt részét az ünnepelésből.

Ferenczi Frigyes, aki *Jupitert* ját-

szotta, két oldalról érdemel elismerést és dicséretet. Mint színész és mint rendező egyaránt kiválóan ötletes.

Radványi érczes bariton hangja *Narcis*-nak, a fiatal tengerésznek, szerepében pompásan érvényesült.

Sajó és Rákossy pompás alakításai, Tisztay Miksa, Kalmár, Sáfrány, Gonda, Tihanyi, Farkas, Hidvéginé és a személyzet minden egyes tagjának buzgalma nagy sikerre vitték a gyönyörű operettet.

A főszereplőkön kívül nagy ünneppeltetésben volt részük a szerzőknek, akiket számtalanszor hívtak a lámpák elé. A hallgatóság között volt több fővárosi színház igazgatója és fővárosi kritikus, akik egyaránt elismeréssel és dicsérettel nyilatkoznak úgy az operette szövegéről, mint a kiváló szépségű zenéről, amely csakhamar népszerű lesz mindenfelé, miután már a

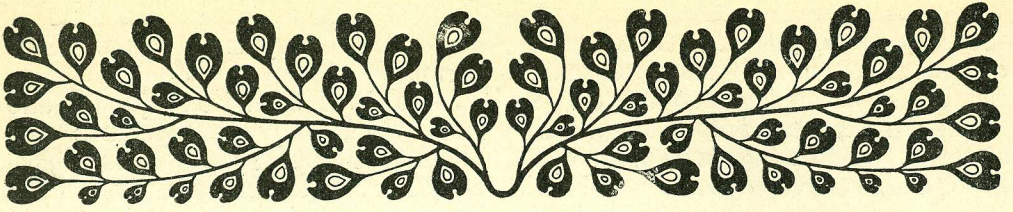
legközelebb megkezdni hódító vidéki körútját.

A fővárosi színházak ujdonságairól megirhatjuk, hogy az Operaház nagy gonddal készül Puccini *Toscá*-jának előadására. A czímszerep Krammer Teréznek jutott, míg Marió szerepét Anthes György énekli. — A Nemzeti színházban Palágyi Lajos *Rabszolgák* című darabja és Fényes Samu *Messias*-a kerülnek sorra. A Népszínház legközelebbi ujdonságai az *Ezüst papucs* angol operette, Béli Lázár dr. *Bonaparté*-je és Gécz István és Hegedüs Gyula *Apostol*-ja lesznek. — A Magyarszínházban Mérei Adolf ifjusági darabjából, a *Toldy*-ból most folynak a próbák. A Vígszínházban az *Aranyhíd* és *A kutyamosó* kerülnek sorra. — A Királyszínház drámai személyzete Heyermanns *Gettó*-ját tanulja. Az operette-társulat Lincke *Lysistrata*-jával foglalkozik.

A. B. C.

A fiatalok.

LENDVAY MICZI.

OLASZ KLÁRA.

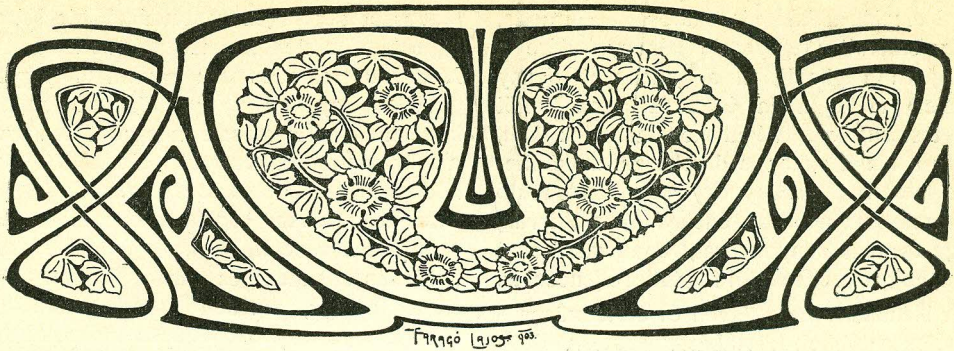
E rovatunkat a kiváló fiatal talentumok ismertetésére szenteljük. Ezúttal két kedves, színpadi jelenségre hívjuk fel az érdeklődők figyelmét.

Lendvay Miczi, nem régen lépett a világot jelentő deszkákra s ma már egyike a számot tévő vidéki primadonnáknak. Kedves megjelenésű leány s mint Mezey Kálmán társulatának szubretje, finom játékával, üde hangjával, kecses tánczával sok sikert aratott. Legutóbb a beszercebányai közönséget hódította meg a „Bob herczeg” és a „Drótostót” operettekben. Lendvay Miczinek diadalokkal kezdődött pályája bizonyára valamelyik fővárosi énekes színház felé vezet, ahová rövid idő múlva elérkezik, mert a budapesti színházak nagyon is rászorulnak a jóhangú fiatal énekesnőkre.

Olasz Klári a szabadkai színház fényes tehetségű drámai szendéje. Alakja, nagy skálájú prózája és készültsége csakhamar a művésznők gárdájába emelték a fiatal színésznőt, aki még nem régiben az akadémia hallgatója volt. Monna Vanna, a Vörös talár, Romeo és Julia, Fedora, Francillon azok a darabok, amelyekben a tűzpróbát nagyszerűen kiállotta, kitűnő sikereket ért el, és ezek révén máris magára vonta az irányadógyének figyelmét, akik a közel jövő Márkus Emiliáját látják benne.

— d

Ötven év előtt.

Forgatva az ötven év előtti újságokat, rögtönösen megállapíthatjuk, hogy a viszonyok a lefolyt félszázad alatt nagyon kevéssel változtak. A sajtó akkor is támadta a színház igazgatóságát, pártolta vagy ócsárolta a színészeket, primadonnák akkor is versenyeztek, a klakk úgy működött mint ma. Csak a személyek változtak. A mi napi sajtónk bírálati módszere ép oly lehetetlen volt 50 év előtt, mint ma.

A Nemzetiszínház műsorán 1853. november hónapjában négy opera, két látványos darab és egy vigjáték szerepel. A *Hugonották* helyett Kőszegi „elrekedése” miatt *Hunyadi László*-t adták. A kritika dicséri az előadást, de megjegyzi, hogy Jekelfalussy ne változtatgassa az ugyis rossz szöveget s a „szivetek” szóra a „megkegyelmezek” rimet énekelje, ne pedig azt, hogy „megbocsátok”. Színházunk ünnepelt első dalművésznője (Leszniewszka) sziveskedjék a templomi jelenetben kissé ünnepesebb öltözeteket használni. A rendezőségnek figyelmébe ajánljuk a második felvonásban nevetékező gyász-hölgyeket, tanítsa őket móresre . . .

Csupa olyan részletek, amelyeket akár tegnap is megírhattak volna bármelyik színházról. Azóta legfeljebb csak a stilus változott. A komoly urak szívét nem ihlette meg a női kar, mert egyre-másra gáncsolták a hölgyeket.

Villette marquiss előadása például elég türrhető volt. „Latkocziné és Szigeti jelesek” —

írja a *Hölgyfutár*. — Feleki elég tüzzel és csinosan szavalt. Az udvarhölgyek ismét a régi oda-nem-valók; hiába írjuk mi a kritikát. — Dumas darabja, *Paul Joués* is tetszett. „Bár a darabnak etikai értéke nincs, de nagy tét enged a színész átidomító egyéniségének.” Ebben a darabban Jókainé játszotta a főszerepet, mellette megemlítik Komlossi Idát, Lendvait.

A vidéki színeszetre élénk világot vet az az egy-két hir, amely az akkori újságokban megjelent. Miskolczon például Havi és Szabó társulata előadta *Hunyadi Lászlót*, még pedig úgy, hogy Szilágyi Erzsébetet és Gara Máriát egy énekesnő, Toperczerné énekelte, aki ebbe a kettős szerepbe annyira belefáradt, hogy egy-két nap múlva lemondta *Rigoletto* előadását, minek folytán a darabot egyszerűen a Gilda kihagyásával játszták végig.

A hangversenytermekben élénk élet uralkodott. A pestbudai *hangász egyleti* zenede közhírré tette, hogy a *második szellemi zenélyét* november 20-án félegy óraker tartja meg a Lloyd termében. A Filharmoniai hangversenyt a Nemzeti Múzeum termében rendezték és a második ugyanilyen hangversenyre Wagnernek nálunk még akkor ösmeretlen *Tannhäuser* nyitányát helyezték kilátásba. A táncznak is élénken hódoltak. A bécsiek kedvence: Pepita, meglátogattá pesti vetélytársnőjét, Pedra Camerát és erről az eseményről az akkori lapok hasábkokat írtak.

A Nemzetisínház igazgatósága hirdette, hogy sikerült megnyernie néhány estére a világhírű Taglianit, ki a „mennyei Fanny (Elsler) méltó utóda és a táncznak költői megtestesülése“. Végül konstatálnunk kell, hogy a klakk akkor is derekasan működhetett, mert egy kritikus egy dunavizet áruló svábasszonyt ajánl az énekesnőknek, irván, hogy asvábasszonyakkora „Donauwass“-okat kiált, hogy okvetlenül jól fog tudni éljenezni is.

A Nemzetisínház ötven év előtti műsorán e héten a többek közt *Lázár pásztor*, Bouchardy N. J. 4 felvonásos drámája szerepelt. A főszerepet Lendvay játszotta, akinek ez legjobb alakításai közé tartozott. Az egykoru kritika elismerte róla, hogy mindenben kitünő, mert „egyet sem visz ki oly minden legcsekélyebb kifogást is kirekesztő tökélyvel mint ezt a szerepet“. Nativa szerepében Jókainé ragyogtatta művészetét, a többi később nagyra nőtt színészt, Szigetit, Felekit, Szigligetit csak a tömegesen megemlítették sorában találjuk.

Lázás érdeklődés. előzte meg két berlini vendég bemutatkozását. Tagliani Mária, a híres tánczosnő, kit sokan Elsler Fannyval helyeztek egy sorba és Müller Károly, a berlini királyi színház tagja rövid vendégszereplésre szerződtek a Nemzetisínházhoz. Főléptük alkalmával viharosan ünnepelte őket az előkelő közönséggel zsufolt ház. Az előadáson jelen volt Albrecht főherceg, Hildegard főhercegnő és Károly Ferdinánd főherceg, akik előadás után elismerésüket fejeztették ki a művészeknek.

Tagliani Mária szépségéről csudákat irtak,

művészetét egekig magasztalták. Müller Károly ügyessége a lehetetlenséggel volt határos. A második előadás után egyik napilap gyöngédtelenséggel vádolja a közönséget, mert kiméletlen ujrátatásaival agyontánczoltatja a művészeket. A harmadik előadáson fokozódott a hatás. A városban csak Taglianiról beszéltek. Néhány kritikust, ki nem osztotta a többiek nézetét, a kollegák elnevezték „tudatlan ebeknek“ és pártfogoltjaikat, kiért sikra szálltak, röviden „szemétdomb“-nak titulálták. A negyedik föllépés után az ellentábor is beadta derekát. Mig Tagliani eddig két egyfelvonásos darab közt lépett fel, most Scribe „*Yelva*“-jában játszta a néma leányt.

„Ez nem volt táncz — irták a lapok — és mégis remekelt Tagliani. Yelva a lyrák lyrája volt. A mi színészeink prózában mozogtak, de az isteni Tagliani versben. Mimikájával többet fejezett ki, mint a többiek összes mondókáikkal.“

Ehhez hasonló módon irtak és beszéltek a művészekről. Vendégszereplésük alatt természetesen a háromfelvonásos darabok leszorultak a műsorról; az egyfelvonásosok uralták az előadásokat. A hazai művészek ezalatt szorgalmasan tanultak. Erről tanuskodik a kis közlemény, melyet a Nemzeti színház adatott közre s mely szerint „Jókai Mór zeneyelvű Maulius Sinister-ét sugó nélkül fogják bemutatni.

A miből nemcsak az következik, hogy a színészek jól tudták a szerepeiket, hanem hogy a manapság sokat kifogásolt színházi kommunikék már akkor is divatban voltak.

Uray Dezső.

Négerzene — a jövő zenéje.

London, nov. 23.

Újabban a négeres is jogokat formálnak ahhoz, hogy az úgynevezett zenekedvelő népek sorába iktassák őket. Londonban nagy feltűnést kelt az *In Dahomey* című zenei bohóság előadása. Ezt a darabot négeresek irták és kizárólag négeresek játsszák. Érdekes a szerzőnek, Marion Cooknak véleménye népének törekvéseiről a művészet, de különösen a zene terén. Cook meggyőződése, hogy az Egyesült-Államok néger faja előtt nagy művészeti jövő áll. Az amerikai négeresek, akik 37 év alatt három milliőről tíz

millióra szaporodtak, kiváló zenei tehetséggel vannak megáldva. Cook Berlinben végezte zenei tanulmányait és néger volta daczára Amerikában jó hírnévnek örvend. „Brown Skin Baby Mine“ című dala 36,000 koronát, „Dark Town és Cut Fo-night“ 48,000 koronát jövedelmezett neki. Az „In Dahomey“ egész scenáriuma és zenéje az ő szerzeménye és Amerikában mindenütt sikerrel adták elő.

— Fajom és népem elvan határozva — mondja Cook — tehetségét a zenében, festészetben és szobrászatban érvényesíteni. A négeresek tele vannak melódiával és csakis

tanulás, a természetes adományok kiképzése szükséges, hogy nagyszerű eredményeket érjenek el. Két fiatal leányt hoztam magammal Londonba, hogy énekesnökké képeztessem ki őket. Ezentúl nem fogunk mindig Amerikában maradni, hanem tanulni és produkálni fogunk Európa nagy városaiban, Londonban, Párisban, Berlinben, Rómában . . . Ha majd Európa elismer bennünket, New-York is megfogja adni nekünk azt, ami megillet. A néger énekkarok jobb crescendot, diminuendot és fortet tudnak produkálni, mint bármely más énekkar. A négermuzsika egyik sajátága, hogy a legtöbb daluk két-negyedes taktusokban van írva. Jellemzők még a lágy harmonikus hatások. A kis septimát gyakran használjuk ritmusunkban. Azonkívül csaknem mindig moliban írunk, mint különben minden nép, mely sokat szenvedett. A négerek nem törődnek avval, hova esik a hangsúly. A melodia előbb születik meg, a szöveg és aztán nem bánják, melyik szótagot kell éppen megnyomni. Sokáig nyomták el a néger természetadta tehetségét, de most végre mégis napfényre kerül. En tiz év óta komponálok és mindössze csak 40 dalt írtam. Legközelebb színre kerül majd egy melodramám, melyet magam fogok dirigálni

és azután remélem, hogy sikerülni fog a nagy opera magaslatára feljutnom.

A mű már forr agyamban. Ha nem fogok sikert aratni, legalább egyengettem másnak az útját. Ambícióink New-Yorkban és Londonban négerelőadások számára színházat létesíteni. Vannak jó színészeink. Bert Williams például, nézetem szerint, különb, mint bármely más amerikai kómikus. Maga Duse mondotta Williamsra, hogy nagy művész. A négermuzsika rokonságban van a skót zenével és idővel talán sikerülni fog a magyar zene mellett méltóan helyet foglalnia. Bennük sok az érzés és hangulat. Egy csók, egy bájos nő, egy szép naplemente — ezek csábítanak bennünket a komponálásra. Egy koldus alamizsnát kér — a néger szinte könnyekig meg van hatva. Ha a következő pillanatban a koldus kissé durván hozzá ér, a néger ökölcsapással felel. Ilyen a mi vérmérsékletünk.

A négerénekekben van ugyan bizonyos csi-szolatlanság, de ez nem esik a hang tisztaságának rovására. Ez a négerhang sajátága, annak „színe“, melyet a nevelésnek nem szabad kiölni, hanem megfinomítani. Azt hiszem kellő kiképzés mellett sok kiváló énekes támadhat közülünk.

A. C.

Bécsi levél.

Bécs, november 25.

Fulda és France — az abszolút ellentétek — jegyében indult meg a bécsieknek mindenkoron mozgalmasszínházi hete. Ludwig Fuldának *Novella d'Andréa*-ja, amely a Burgtheaterban került színre, jellegzetesen germán ízű és hideg, lüktetésében unalmasan lassú. Hősnője: Novella, antik ruhába öltöztetett kékharisnya, aki szerelmének kevés hívőt szerez s benső küzdelmei nem képesek a nézőben visszhangot kelteni. Fulda különös előszeretettel pózolja az antikvitást, hat évszázaddal nyúl visszafelé az eseményekbe ugyanakkor, amikor kor és íróársai: Sudermann, Halbe, Hauptmann a mai forrongó társadalmat kifogyhatatlan téma-bányaképpen becsülik meg. Azonban az eszmeválasztás izlés dolga, amit a romantizmus emlőjén táplálkozott szerzőre nem lehet ráerőszakolni.

Művét Christian de Pisan egy anekdotájából szötte. Fulda Bolognában a 14. században élt Andrea János, aki szép leányát, Novellát, kiképezi a hit- és jogtudományban és ha a pap nem taníthatott, leányát küldte maga helyett. Hogy azonban nagy szépségével a diákok figyelmét el ne vonja a tanulástól, Novella egy függöny mögül magyarul zott. Atyja annyira szerette leányát, hogy

amikor egy jogi könyvet adott ki, azt „Novellának“ nevezte el, De Novella nem az atyja, hanem San Giorgio kedvéért tanúl, hogy méltó lehessen az ő szerelmére. Giorgio pedig éppen, mert oly sokat tud, elfordul tőle és Novella hűgát, Bettinát, aki kevesebbet tud, veszi nőül. Novella, noha Giorgio kedvéért lett tudósa, nem lázad fel sorsa ellen, hanem csendes megnyugvással vezeti szerelméhez a testvérét, sőt elutasítja a ciprusi királytól, Hugótól felajánlott koronát is. És másodszer is legyőzi önmagát, midőn testvére házasságának romjain felépíthetné saját boldogságát. — Fulda természetesen nem mulasztja el, hogy egy fényes védőbeszédet Novellával ne mondasson el a nők emancipációja mellett. A dráma szép sikert aratott, jóakarattal fogadta a bécsi közönség, sokat tapsoltak: különösen a színészeknek.

Jarno, az örökkön tépelődő színházigazgató a feletti töprengésére öszülhetett bele: vajjon az irodalmat szereti-e jobban, vagy a színművészetet. Szerelme két tárgya iránt oly nagy benne a vonzódás, hogy egyszerre el sem a fér a kebelében s hol az egyiké, hol a másiké emelkedik túlsúlyra, persze a másik vagy az egyik rovására. Ezúttal a színművészet volt az uralkodó eleme, indító momentuma, hogy a novella alakban jól ismert *Crainquebille*-t dramatizált állapotban színre hozza;

de talán ezúttal kissé önző is volt Jarno, amennyiben ő maga akarta eljátszani s el is játszotta Anatole France zöldségárujának szerepét.

Dramatizált állapotot mondtam az imént és helyesen, mert Crainquebillet a dramatizálás bárgynan lehetetlen állapotba vetette. Anatol France formailag és tartalmilag tökéletes novellában a passzivitás erejével játszatta le az olvasó előtt a zöldségárus tragédiáját, aki a rendőr állítólagos megsértése miatt, hatóság elleni vétség címén, börtönbe kerül, majd elzúllik, elveszti a feleségét és állatias elbutulásában süpped a társadalom szemétdombjába. Az a Crainquebille, akiről olvastunk, életképesebb a szemek előtt cselekvőnél. A megírt Crainquebille klasszikus egyéniség, egyike az életben bukdácsoló sok-sok Crainquebillenek; a kendőzött Crainquebille mulya fráter, tehetetlenségében néhol komikus alak, aki csak a túlérzékeny hallgatóban képes együttérzést kelteni.

Azok, akik előtt Anatole France társadalmi működése ismeretes, jól tudják, hogy a kitünő francia író Dreyfus-pártiságának dokumentálására akart „beadni“ a francia törvényszéknek, a társadalomnak, az elfogultságukban hajlíthatatlan embereknek.

És azok, akik Anatole France darabjának premierjén jelen voltak, ellenkezés nélkül elismerték, hogy Jarno igazgató kitünő színész, de az ő Crainquebille-je, amely jóllehet egy az Anatole Francé-val, de mögötte áll a mi Crainquebille-jeinknek, akik a maguk igazáért harczolva, seregestül futkároznak mindenütt, ahol a hatalom lábát megvetette és futkároznak mindaddig, míg elvezetnek abba a sebbe, amelyet a társadalom ütött rajtuk. H.

Vidéki színházak.

A *Sötétség* e héten folytatva diadalútját, Debreczenben került színre, kitünő előadásban. Kiváló sikere volt Menszáros Margitnak és Sebestyén Gézának. Az operette-személyzet a *Drótostót* és *Pesti nők*-kel nyerte meg a közönség tetszését. Kitünő volt mindkét darabban a fővárosi közönség előtt is előnyösen ismert Faragó Ödön, aki rövid időn belül a debreczeni közönség dédelgetett kedvence lett.

A nagyváradi színházban most mutatkozott be egy fiatal színész: *Verő Janka*, az első színpadi debutje fényes sikerrel végződött.

Kolozsváron és Aradon színrekerült zsúfolt házak előtt a *Heidelbergi diákélet* és mindkét helyen zajos tetszést aratott. Kolozsvárott Th. Csige Böske és Megyeri, Aradon Fóti Frida és Zilahi Gyula játszották nagy hatással a főszerepeket.

A miskolci színházban Molière-est volt a héten. A *Képzelt beteg*-ben Rátkay Márton kitünően játszotta Argannak nagy intelligen-

ciát igénylő szerepét. Cyrano de Bergerac-ot — mint tudósítónk írja — a szintársuiat gyöngye előadásban mutatta be. Cyranot Baghy Gyula, Roxant Markovics Margit, Christian Kardos Kálmán játszta. Annál nagyobb sikere volt Faragó—Barna *Casanová*-jának. A darabot a közönség nagy tetszéssel fogadta. A szintársulat jelenleg a *Tavaszi, Aranyvirág* és *Sötétség* című ujdonságokra készül, amelyek december hónapban kerülnek bemutatóra.

Pozsonyban *Bakó László*, a Nemzeti Színház tagja több estén át vendégszerepelt.

Szerkesztői üzenetek.

V. B. Vilma. Kis-Bér. A kedves apróságot köszönettel fogadjuk.

Sz—i Ferencz. Az ígért cikket türelmetlenül várjuk.

P. A. Béla. Szabadka. A cserepéldány kérése tisztán a kiadóhivatal dolga, azonban cikkeink átvételét érthető okokból nem engedélyezhetjük. Különböen köszönet a szíves megemlékezésért.

D. István. A cikket köszönettel fogadtuk, azonban örvendenénk más irányu munkálkodásának is.

Dr. P. S. Zombor. M. G. Temesvár. Köszönet. Sorra kerül.

H. Gy. Pozsony. Szíves tudósításait várjuk.

E. J. Szegzárd. Színészszerelem című alkotása üres és kezdetleges művecske. Nem közölhető.

Béta. Névtelen leveleket nem veszünk figyelembe.

U. A. Szeged. Lekötelező kedves soraiért hálások leszünk. Kitünő tollából eredő cikkeket tehát csüörtökönként várjuk.

H. J. Kolozsvár. Minden vidéki városból kapunk tudósításokat, amelyekkel quasi mi teszünk szolgálatot úgy a tudósítónak, mint az illető színháznak. Az ön előleges feltételét sajnálatunkra nem fogadhatjuk el.

K. Berlin. Az előre jelzett küldeményekből egy sor kéziratot sem kaptunk meg. Miért a hallgatás?

Nem közölhetők: Molière remekei, Színészkomédia, A sugólyukból, Kulisszatréfák.

! HÉT SZÁM INGYEN !

Tisztelettel értesítjük „A SZÍNHÁZ“ előfizetőit, hogy mindazok, akik lapunkra már most 1904. januártól kezdődőleg legalább is fél-évre fizetnek elő, „A SZÍNHÁZ“ összes ez idei számait, beleszámitva rendkívül díszes karácsonyi számunkat is, ingyen kapják meg.